

ta skidtsel fullkomligen blifwa underrättad.
Hwarutom der en eller annan någon ytterli-
gare underrättelse härutinnan kan hafwa nö-
dig / har den samma sig i bemelte Collegio
derom at anmäla. Det alle / som twederbör /
hafwa sig hörsammeligen at esterrätta. Til
yttermera wisso hafwe Wi detta med Egen
hånd underskriswit och med Wårt Kongl. Si-
gill bekräfta låtit. Stockholm i Råd: Sam-
maren den 29. Februarii 1724.

FRIEDRICH.

Kongl. Maj:tt's och Rikens Commer-
cie Collegii författade underrättelse och beskrifning
på hwad sätt Tobaks planteringen uti Sverige in-
rättas och fortsättas bdr.

I.

Om för detta här uti riket Tobaks plan-
teringen icke varit inrättad / och man således måste sig To-
baksfrö ifrån utrikes orter wid första inrättningen förskaffa /
så kan fuller hwar och en / efter eget behag / ifrån hwad utrikes ort man
will / sig dermed förse; men imedertid hålles slikt frö / som faller uti
Brehmen / Hanau / Bohenhausen / Dieburg och Francendahl i Tyll-
land för det / som med wår Nordiska Climat närmast öfwerens stäm-
mer / och här den bästa fortgången kan winna: af hwilka sorter, efter
Collegii föransaltande / uppå Apoteket Cronan här i Stockholm
finnes emot et skidligt pris så mycket til köps / som hwar och en til des
förnödenhet kan åstunda; fordrandes til et Tunneland jords besättan-
de ungefehr 2. skidblad frö / at blifwa utsädd til plantor och så widare
i proportion; och bdr fröet wid utsäendet med jord wara beblandat.

2.

Tobaksfröen blifwa åfwen / som kählsfrö och fle-
ra sorter, först om wahren / uti en med två åhrs gammal eller
alliest wäl brunnen giödsel tilredd jordbänk sådde / men det andra
åhret / då denna jordbänk åter beredas skal / lägges underst slik giödsel
til en twärhands högd / och sedan der otwanpå den förra jorden /
med ny fin mull och giödsel wäl präparerad, och så widare hwarje
åhr. Til Jordbänkens bewarande för Nordan wäder och frost / war-
der den med en matta af halm betäkt / men några timmar om dagen /
då solen är / mattan åter öpnad / och för Nordan wädret upstäld /
hwarmed / alt som wäderleken sig skickar / således försares in emot två
månader / och til des plantorne ungefehr en god finger länge blifwa / då

3.

De uptagas och utsättas uti et dertil förut
mycket wäl beredt och wäl giödt / samt åtskilliga gångor kort för
ut

at upbrukat / jemwål emot Söder / och midtdags Solen under mös-
ligaste betäckning för Nordan wädret belägit åkerstycke / som aldra-
hållt bör bestå af svart mylla med sand blandad / hwamedelst Tobak-
baken blifwer angenämare och icke så bitter / som då den uti stark jord
och utan sandblandning wäxer; warandes giödslen här til bäst at bruka-
ka / när den är två åhr gammal samt med jord blifwit blandad och
7. å 8. månader tillsamman brunnen.

4.

Wid tillagandet af nytändning / böra plantorne
usfättas och såsom köhl kypas samt ungefär en alns stinnad
emellan hwarje planta giöras / då sedan wid deras upwäxande / på
dem en noga acktning hafwas måste / så at de efter nödtorsten blifwa
wattnade / och så snart något ogräs deribland sig wisar / så måste
samma ofördröjeligen borttagas och ifrån plantorne rensas. Jem-
wål är nödigt / til desto större befordran af deras fortare wäxt / at jor-
den omkring dem som ofta blifwer omkrattad och lösjord.

5.

Så snart hwarje planta upstutit til 10. å 12.
blader eller och mindre / om man tobaken wil hafwa starkare /
bör stielkan straxt ofwäntöre det öfwersta bladet afbrytas / och honoms
högre wäxt betagas / förutan de / som til frö årnas / på hwilka den öf-
wersta spitsen til mogenhet lemnad warder / och röda blommar bekom-
mer / hwilkas knoppar wid aftagandet böra torfas / då de sedan gode
frö i ymnighet gifwa; hwarjemte noga acktning gifwes / at enär an-
tingen öfwer / under eller bredewid bladerne någre små stielkar sig sätta
och utwäxa wilja / det de samma då straxt warda afbrutne / hwar-
medelst kraften desto mer går uti bladerne och de bredare och fullkomle-
gare warda.

6.

Wid halfwa Augusti månad ungefär / i syn-
nerhet om en warm sommar för handen är / komma bladerne
til deras mogenhet / hwarwid i aft tages / at de underste bladen / som
ligga på jorden och snarare mogna samt gulaktige blifwa / först war-
da

da aflagne / hwaraf den sänste Tobaken blifwer; Sedan och något
deretter aftages de dernäst sittande bladen / hwaraf bättre gods blifwer /
och sidst de öfwerste / som den bästa Tobaken gifwa / hwilka twenne
senare sorter, oansedt de något längre på stielken blifwa sittande /
dock falla snarare och smalare samt deras gröna sägga behålla. För
all ting måste man så laga / at för September månad eller wid des
begynnelse / och innan frosten dem anrörer / de uti hus indrakte war-
da / och hwar blader man om dagen afbryter / måste straxt uppå en
wind / loga eller annan botn införas / och der sättes efter hwarandra
uppå halm utbredas / så at tiöcka stielkarne stå at botn / men spit-
sarne wändes up åt / då sedan öfwer hwarje hwarje hwarje bredes
halm / och sidst lägges stielkar ofwan uppå / så at bladerne blifwa wål
tillsamman tryckte / hwarunder de således 8. å 10. dagar blifwa liggan-
de / och såsom en swettning bekomma / och på slutet brunaktige och
mogne warda. Då de sedertmera medelst en stor nähl igenom tiöcka-
ste stielkarne dragas uppå starkt garn / ungefär två finger emellan
hwardera och uphängas öfwer hwarandra / så at de öfres spits näppl.
hinne de undre bladen / och lusten wål kan spela emellan / hwarmed
dess de efterhanden brunaktigare och torrade warda; Men om de då
hänga tillsamman / blifwa de swarta och möglige; warandes at mär-
ka / at när stielkarne äro torre / serdeles då de lika brunaktige särga
med bladerne bekomma / hafwa och bladerne deras fullkomlige torra
wunnit / och äro då tienlige / at brukas och nyttias antingen uti bla-
der / eller at dem uti rullar upspinna låta. Man kan och utan at
läggia bladerne emellan halm til swettning / dem straxt / som näst här
ofwan förmåles / uppå garn draga / och til mognande och torlande
uphänga / i synnerhet om serfulte der til inrättade torckhus för han-
den hafwas / hwilka på det sättet upbyggas / at man upslår stolpar
med tal deröfwer / och sedan beslås wäggarne med bräder / ribbor els-
ker giärdsel / twerts öfwer stolparne / med en twärhands bredd emel-
lan hwarje / så at wädret och lusten wål kan spela igenom; blifwan-
des bladerne / sedan de mognade äro / antingen i buntor sammanlagde
ofwanuppå hwarandra / eller på det sättet i hop rullade / at et blad
först sammanrullas / och sedan de andre derpå / hwilket dock
bör se wid tuktigt wäder / så at bladerne ei söndergå; och måste de
blader

blader/ som efter förningen falla gula/ ei blandas med de öfriga/ efter som de förslämnung hafwa at besara / och de andra lätteligen ansticka kunna.

Churuwål Tobaksplanteringen skulle synas på ofwanskrifne sätt någon omsorg och beswärlighet fordra / så är dock deremot at betrakta / det sådant snart förbigår / efter som innom trenne månader eller något deröfwer / sedan plantorne blifwit på åkrar / tomter eller täp- por utfatte / äro bladerne til deras mogenhet komne och uti hus in- brachte / så at ingen / som der til lögenhet hafwer / tyckes i anseende til sådant kunna denna planteringen med skäl utur allt låta. Och hwad angår det / som skulle wårt kalla Klimat förhindra / Tobakens fullkom- nad och mogenhet / och at den endaste uti de warma länderne des for- gång winna kunde / af hwilka tanckar de och å en redan tyska orter i förstone warit / men sedermera med deras största förmon wederspelet befunnit / så är fuller intet utan / at wi i Sverige ju icke hafwa län- gre winter och kortare sommar / än bemelte tyska orter / deräst nu To- baken med nytta årligen planteras / men så ersättes denna skinnaden märkel. derigenom / at under de så wåra sommarmånader / hafwe wi altid längre dagar och starkare warma / än merbemelte orter i Tyskland; warandes således intet at twifla / och hwaras man redan prof haft / det här i Sverige Tobaksplanteringen med nytta och fördehl fortsät- tas kan / allenast / som här ofwan förmält är / så stort styck land / som man dertil årligen lämna wil / består af god jord med sand blandad / och med all flit förut åfkilliga gånger upbrukad / samt rått wäl be- giödd blifwer; hwaruti sedan om hösten / så snart som Tobaksbla- derne aftagas / hwete med god fortkomst och fördehl kan sådd warda.

Kongl. Maj:ts

438

Nådige

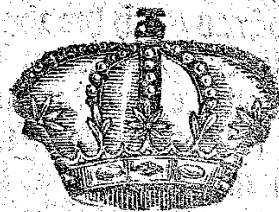
Förordning/

At de

Uhr Fångenskapen hemkomne Ryt- tare och Soldater ej hafwa at fordra Lön för förslutne åhren af deras Rusthåll och Rotebönder.

Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren den 5. Martii

1724.

Cum Gratia & Privilegio Sæ R:æ Maj:tis.

STOCKHOLM / uti Kongl. Boktryckeriet uplagdt /

Hos JOH. HENR. WERNER,
Directeur öfwer alla Tryckerien i Nifet.